

F. MARCOS DA PORTELA. *Nekazariaren dotrina*. Kriselu-5. Bilbao, 1969.

Atarikoan dion bezala, liburu hau, F. Markos da Portela basoko teologian doktoreak gailegoz konpondua, eta Gabriel Arestik euskeratua.

Hurrutitik aditzea bagenuen *O catecismo do labrego*, orain euskeraz dugu. Lehen argitalpenak, gailegoz, Orensen ikusi zuen argia 1889-an, eta, X. Alonso Monterok dionez, hamar argitalpen ikusi omen ditu. Gailegoz beste liburuekin ikusi eztana. Beraz, Rosalía de Castro, Curros Enríquez eta Castelao idazle handiekin ere gertatu eztena. 1967-an Vigon egin zuten argitalpena 13.000 alekoa omen zen. Gaztelerazko lehen argitalpenak euskerazkoarekin batean ikusi du argia «Kriselu» sorta berean, 1969-an.

Hau ikusirik, ez dago dudarik lan ederra hartu zuela Arestik hau itzultzean.

Gabrielek berak jarri dio hitzaurrea euskerazkoari. Bere zenbait kexa agertzen ditu euskal argitaldierari buruz eta baita ere, euskera batuaren kontuan, Euskaltzaindiari buruz. Bai batean eta bai bestean, izango ditu noski bere errazoiak, baina ez bera batasuneruntz ez etortzean. Besteak betetzen ez dutela berak beste bide bat hartzeari ez deritxot aukeratzetik egokiena. Bestela, batasuna zelan behar duanaren exenploa nork eman behar du? *Euskal Harria* argitara ondorean eman zuen hitza berriz ez zuela era hartara idatziko eta batasunezko ortografiara amor emango zuela, baina beste askok Arantzazun aginduak betetzen ez dituztelako, bera, hor dijoa Ubedako muinoetatik zehar. Hori bedori ez ote beste askok Arantzazuko hitzak jan zituzten bezela portatzea? Hontan beintzat ez nator bat gure Aresti-rekin.

Gainera, horrek zertan lagundu dio itzulpenari? Irakurleok ohi-turirik ez dugun ortografiatzat idaztean. Iana irakur-gaitz bihurtu du, eta horri gaineratzen badiogu euskaldun berriak berez hain gutxi ezagutzen dituen eta erabiltzen dituen herri hizkuntzaren moldeak eta esaerak falta izateak, oraindik nekegarriago egiten duelarik. Beraz, euskerazko hau ezta ez irakur goxoa. Besterik da erderazko itzulpena, Gabrielelek berak Carlos Martinesen laguntzarekin egina. Salketeri ere gutxi lagunduko dio euskera era horrek. Hemen, badi-rudi, Gabriel bere begietara lurra botatzen ari dela.

Dana dala, badira euskeraz itzulpen txarragoak, askoz txarragoak, eta horrek konsolatzen gaitu, esateko *O catecismo do labrego* ere lortu dugula euskeratzea.

J. SAN MARTIN.

